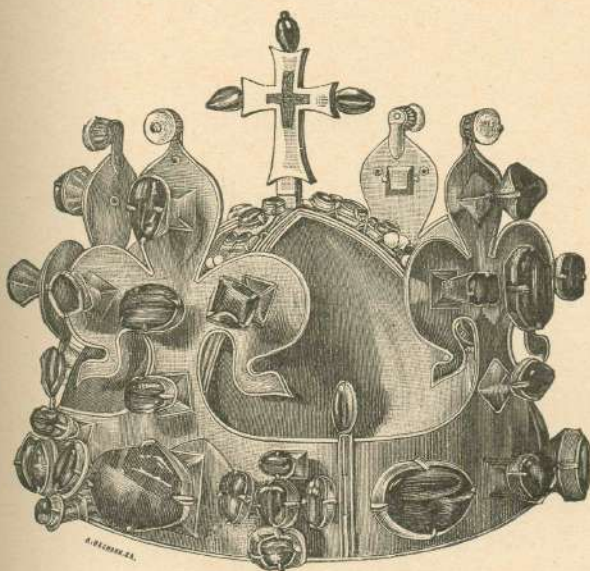

v Avinjonu bulo o novi kroni. V nji pravi, da je mejni grof¹⁾ Karol dal izgotoviti dragoceno krono v čast sv. Vaclavu in jo daroval glavi tega svetnika, čigar truplo počiva v praški stolnici. Na svetnikovo glavo jo je dal položiti, da bi se snemala ž nje samo takrat, ko bi se češki kralj kronal ali ko bi jo rabil pri kaki veliki slovesnosti v Pragi. Kralj jo pa mora takoj, ko jo je rabil, položiti nazaj na glavo sv. Vaclava. Vsak, kdor bi se drznil iz kakršnegakoli vzroka odstraniti to krono, bodi takoj izobčen iz cerkve, in le če jo vrne, sme upati od papeža odveze. Tako govori papeževa bula, ki

Svetovaclavska krona.

v začetku pojasnuje pomen svetniškega češčenja, na koncu pa objavlja jezo božjo in sv. apostolov Petra in Pavla proti vsakemu, kdor bi se ji protivil.

To nam pojasnuje, zakaj se imenuje ta krona Svetovaclavska krona. Darovana je namreč sv. Vaclavu, in češki kralji, ki so se pol tisočletja kronali ž njo, so si jo smeli samo izposojati od njega.

Od te krone je dobila češka država svoje ime. Po belogorski bitki se je nazivala tudi „češke dedne dežele“ (Böhmische Erblände). „Češko kraljestvo“ se je imenovala navadno

¹⁾ Mejni grof se je imenoval Karol zato, ker je še živel njegov oče, kralj Jan.

samo češka dežela. Vendar pa tudi dandanes uradno slove skupina čeških dežel „češka krona“.

Karol IV. je dal spraviti krono v svojem dragocenem gradu Karlštajnu. Tam je ostala, dokler je ni dal prepeljati Ferdinand II. k sv. Vidu na kraljevi Hradčin dne 17. listopada 1620. Marija Terezija jo je pa po svojem kronanju l. 1743. vzela s seboj na Dunaj in jo tam položila v cesarsko zakladnico, kjer je ostala skoraj 50 let. Jožef II. je prenesel tja tudi ogrsko krono iz Budima (dne 13. maledga travna 1785); to je vrnil koncem svojega kraljevanja (dne 18—21. svečana 1790) nazaj v Budim. Češki stanovi so prosili ob tej priliki, naj se vrne tudi češka krona domov. Leopold II. je to dovolil dne 26. kimavca 1790. Deželni zbor je poslal posebne zastopnike ponjo. Z velikim sijajem so jo prepeljavali. Dne 5. vel. srpana 1791. so šli z Dunaja in jo z jabolkom in žezlom vred položili dne 9. vel. srpana zopet v Svetovaclavsko kapelo pri sv. Vidu. Dne 6. kimavca se je dal Leopold II. kronati ž njo za češkega kralja. Od takrat ima veličastna praška stolnica zopet dragoceni zaklad češkega kraljestva v svojem varstvu.

Svetovaclavska krona je torej vidni znak nerazdeljivosti češkega kraljestva in vzvišeni simbol njegovih pravic. Najveličastnejše se to kaže pri slovesnem kronanju čeških kraljev. To kronanje, katero izvršuje praški nadškof, se ima goditi vpricho zastopnikov češkega naroda in pomenja po svojem bistvu pogodbo med vladarjem in narodom in s prisego potrjeno priznanje samostojnosti češkega kraljestva.

Kralj Ljudevit je l. 1522. tako-le prisegel: „Prisegamo Bogu, Materi božji in vsem svetnikom na tem svetem berilu, da hočemo in moramo ohraniti gospode, viteštvo in vladike, Pražane in druga mesta in vse ljudstvo češkega kraljestva v njihovih redovih, pravih privilegijih, izjemah, svobodah in pravicah in v starih, dobrih, hvalevrednih navadah in da nočemo ničesar odstranjati ali zastavljati od tega češkega kraljestva, marveč je hočemo rajši po svoji zmožnosti razšir-